herpy

WĘŻE

Arizona Mountain Kingsnake

Lampropeltis pyromelana

Lampropeltis pyromelana to smukły lancetogłów z gór południowo-zachodnich Stanów Zjednoczonych, znany z czerwonych, czarnych i białych pierścieni oraz białego pyska. Osiąga 50-100 cm, jest szybki i aktywny w dzień, a utrzymuje się go w suchych i chłodnych warunkach z zimowaniem. W naturze gatunek żywi się głównie jaszczurkami i może dożyć 15-20 lat.

Rodzina: Colubridae Dawna nazwa: *Ophibolus pyromelanus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**50-100 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-20 lat**
Aktywność	**Za dnia i o zmierzchu**
Tryb życia	**Skalny i naziemny**
Środowisko	**Las górski i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**28-30 °C**
Temperatura w nocy	**15-20 °C**
Wilgotność	**40-50%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Opcjonalne**
Zimowanie	**10-13 °C** 8-12 tygodni
Pokarm	**Kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**3-9 jaj**
Inkubacja	**55-70 dni** przy 26-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Lampropeltis pyromelana to smukły, gładki i błyszczący lancetogłów z głową wyraźnie szerszą od szyi i okrągłymi źrenicami. Ciało pokrywają naprzemienne czerwone, czarne i białe pierścienie: każdy biały pierścień jest obrzeżony czarnym, a pomiędzy nimi leżą szerokie czerwone pasy. Czarne pierścienie często poszerzają się na środku grzbietu i zlewają ponad czerwonym, natomiast ku bokom się zwężają i nierzadko zanikają, zanim dotrą do brzucha. Pysk jest biały lub kremowy, rzadko z czarnymi lub czerwonymi kropkami, co odróżnia gatunek od blisko spokrewnionych *Lampropeltis zonata* i *Lampropeltis triangulum*, u których pysk jest czarny lub czarny z czerwonym. Gatunek ma ponadto więcej białych pierścieni (46-85) niż oba te węże.

Dorosłe osobniki mierzą 50-100 cm, rzadko do 110 cm. Samce są zwykle mniejsze od samic, a samce powyżej 90 cm należą do rzadkości. Świeżo wyklute młode mają 20-30 cm. Wąż jest szybki i ruchliwy, a młode osobniki bywają nerwowe i mogą wydzielać cuchnącą wydzielinę lub podszczypywać, dopóki nie przyzwyczają się do brania na ręce. Dorosłe są zwykle spokojne, ale tak szybkie, że trudno je utrzymać.

Opisano dwa podgatunki, *L. p. pyromelana* oraz *L. p. infralabialis* na północ od rzeki Kolorado, jednak obecnie gatunek zazwyczaj uznaje się za pozbawiony podgatunków. *Lampropeltis knoblochi* z północnego Meksyku dawniej uważano za podgatunek, a dziś jest odrębnym gatunkiem. Oba gatunki oddzielają niskie, suche obszary pustynne i bywają ze sobą mylone w handlu. Dostępne są osobniki z hodowli z niektórych form lokalnych oraz odmiany hodowlane. Niniejszy poradnik dotyczy samego gatunku.

Występowanie i środowisko

Lampropeltis pyromelana występuje na południowym zachodzie Stanów Zjednoczonych: w Arizonie, Utah, Nevadzie i południowo-zachodnim Nowym Meksyku. W Arizonie zasięg jest podzielony na kilka obszarów, od skrajnego północno-zachodniego krańca przez centralne pasma górskie i Mogollon Rim po izolowane góry na południowym wschodzie, tak zwane sky islands. Stwierdzenia z północnego Meksyku należą prawdopodobnie do blisko spokrewnionego *Lampropeltis knoblochi*. Gatunek żyje na wysokości od około 900 m do 2 750 m n.p.m. Miejscem typowym jest Fort Whipple w Arizonie.

Wąż jest aktywny od późnej wiosny do wczesnej jesieni i poluje głównie przed południem oraz tuż przed zachodem słońca, a sporadycznie także w ciepłe, wilgotne noce. Mimo to rzadko się go widuje, ponieważ trzyma się blisko swoich kryjówek.

> **Naturalny zasięg:** Stany Zjednoczone.

ŚRODOWISKO

Lampropeltis pyromelana zamieszkuje teren górzysty, od zarośli krzewiastych (chaparral) po lasy iglaste w najwyższych partiach, często w pobliżu strumieni lub źródeł i w towarzystwie lasów jałowcowych. Spotyka się go zwłaszcza na zalesionych, kamienistych stokach i w stromych wąwozach ze ściółką, powalonymi pniami i kamieniami, ale także na bardziej otwartych wzgórzach i łąkach w strefach przejściowych. Trzyma się rumowisk skalnych i szczelin w skałach i rzadko oddala się od kryjówki. Gdy nie poluje, przebywa między kamieniami, w pniach drzew lub w gęstej roślinności. Żyje głównie na ziemi, ale dobrze się wspina i bywa widywany na drzewach lub wysoko na głazach.

Klimat jest suchy, z ciepłymi dniami i chłodnymi nocami, a zimy są mroźne. W najwyższych partiach leży śnieg, a od późnej jesieni przez całą zimę wąż hibernuje w szczelinach i jamach. Pokarm stanowią głównie jaszczurki, ale zjada też węże, małe gryzonie, nietoperze i ptaki.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 90 × 45 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość). Gatunek jest aktywny, wspina się po kamieniach i gałęziach i wykorzystuje całą wysokość, dlatego wyższe terrarium jest zaletą. Młode mogą mieszkać w małym, wentylowanym pojemniku, ale trzeba je przenieść, gdy nie mogą się już w nim wyprostować.

Pokrywa musi być zabezpieczona przed ucieczką i zamykana na zamek. Młode są bardzo małe i znajdą każdy otwór: jeśli przejdzie przez niego koniuszek małego palca, nie jest bezpieczny. Jeśli w terrarium jest wkład, wąż nie może mieć możliwości dostania się za niego.

Podłoże powinno być suche i niepylące, np. zrębki osikowe, papier lub mata gumowana, którą można prać. Drobne cząstki mogą wywołać zaparcia, jeśli młode je połkną. Gatunek nie kopie, a w naturze żyje na mocno ubitej ziemi i kamieniach.

Urządź terrarium co najmniej dwiema małymi kryjówkami, jedną w ciepłym, a drugą w chłodnym końcu, tak aby wąż ciasno się w nich mieścił. Kamienie, kora korkowa, grube gałęzie i połówki pni tworzą górskie środowisko z możliwością wspinaczki. Wystarczy mała, płytka miska z wodą. Wilgotna kryjówka z torfowcem pomaga przy linieniu. Zwierzęta trzeba trzymać pojedynczo.

TEMPERATURA

Gatunek pochodzi z chłodniejszych terenów górskich i nie znosi wysokich temperatur stosowanych u wielu innych lancetogłowów. W dzień powietrze powinno mieć 22-28 °C z ciepłym miejscem o temperaturze 28-30 °C w jednym końcu, a w nocy temperatura spada do 15-20 °C, tak by różnica między dniem a nocą wynosiła około 10 °C. Temperatura nie może przekraczać 30 °C. Ciepłe miejsce jest szczególnie ważne przez pierwsze doby po posiłku. W pomieszczeniu, w którym w

dzień utrzymuje się 22-25 °C, często wystarczy niewielkie dodatkowe ogrzewanie. Do ogrzewania służy lampa halogenowa lub mata grzewcza sterowana termostatem; nie wolno używać grzejących kamieni. Jeśli zwierzę stale leży w ciepłym miejscu albo całkowicie go unika, należy skorygować temperatury.

Zimowanie jest dla gatunku naturalne i zalecane. Przez ostatnie dwa tygodnie przed nim zwierząt się nie karmi, aby jelita były puste. Następnie schładza się je do 10-13 °C na 8-12 tygodni, zapewniając stały dostęp do świeżej wody. Temperatury nie ustalono na podstawie badań nad tym gatunkiem, lecz odpowiada ona tej stosowanej u blisko spokrewnionych lancetogłowów. Samice muszą być w dobrej kondycji, a zwierzę należy sprawdzać co tydzień. Jeśli traci na wadze, zimowanie się przerywa.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gatunek pochodzi z suchego obszaru i dobrze radzi sobie przy wilgotności powietrza 40-50 %, a krótkotrwałe skoki do 60 % nie mają znaczenia. Długotrwała wysoka wilgotność prowadzi do problemów skórnych i infekcji dróg oddechowych. Terrarium musi być dobrze wentylowane, a podłoże suche.

Mała miska ze świeżą wodą musi być zawsze dostępna. Wodę wymieniaj co tydzień. Przed linieniem, gdy oczy stają się niebieskawe, wstaw wilgotną kryjówkę z wilgotnym torfowcem, z której zwierzę samo skorzysta.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest najbardziej aktywny przed południem i późnym popołudniem, ale trzyma się blisko kryjówek. UVB nie jest konieczne, ale słabe światło UVB nad częścią terrarium jest korzystne i zapewnia naturalny rytm dobowy. Światło świeci 10-12 godzin, a długość dnia najlepiej dostosować do pory roku. W nocy nie może być światła, a w terrarium muszą być kryjówki poza zasięgiem światła, by wąż mógł się wycofać.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

W naturze głównym pokarmem są jaszczurki, a wąż zjada też węże, małe gryzonie, nietoperze i ptaki. W niewoli większość osobników przyjmuje rozmrożone myszy, które są najbezpieczniejszą dietą. Nie podawaj żywych gryzoni, bo mogą pogryźć i zranić węża. Używaj miękkich pęset do karmienia. Gatunek nie potrafi rozewrzeć pyska tak szeroko jak pyton, więc ofiara może być co najwyżej tak gruba jak wąż w najszerszym miejscu, a najlepiej nieco mniejsza. Kilka małych ofiar jest lepszych niż jedna duża.

Częstotliwość karmienia: - Młode: co 5.-7. dzień. - Podrostki: co 10. dzień. - Dorosłe: od co 14. dnia do raz w miesiącu.

Gatunek łatwo tyje na myszach, zwłaszcza jako dorosły, dlatego rób dłuższe przerwy. Niektóre młode chcą jeść tylko jaszczurki. W takim przypadku można natrzeć rozmrożonego noworodka myszy jaszczurką albo podać rozmrożoną jaszczurkę jako pierwszy pokarm, stopniowo przyzwyczajając zwierzę do myszy. Dziko odłowione jaszczurki pokarmowe mogą przenosić pasożyty, dlatego zawsze trzeba je najpierw zamrozić. Nie karm podczas zimowania. Przez pierwsze dwie doby po posiłku nie wolno brać zwierzęcia na ręce. Całe ofiary pokrywają zapotrzebowanie, więc suplementy nie są potrzebne.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Lampropeltis pyromelana jest szybki i ruchliwy i najlepiej pasuje do hodowcy, który ma doświadczenie z innymi wężami. Młode bywają nerwowe i mogą wydzielać wydzielinę lub podszczypywać, ale wiele z nich uspokaja się przy regularnym, krótkim braniu na ręce. Podtrzymuj ciało obiema rękami i pozwól wężowi swobodnie pełzać. Gatunek nie nadaje się dla dzieci, ponieważ jest szybki i bardziej delikatny, niż się wydaje.

Jest aktywny i ciekawski, gdy ma kryjówki, kamienie i gałęzie, po których może się poruszać, i pokazuje się tym częściej, im więcej ma kryjówek. Wąż zjada inne węże i musi być trzymany pojedynczo.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce są mniejsze od samic i mają szerszą nasadę ogona. Płeć najpewniej określa się sondą, której powinna używać wyłącznie doświadczona osoba. Wiek i wielkość w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są dla gatunku udokumentowane. Zwierzęta muszą być w dobrej kondycji, zanim zostaną dopuszczone do rozrodu.

GODY I KOPULACJA

Rozród następuje po zimowaniu, które opisano w części o utrzymaniu. Po okresie schłodzenia zwierzęta stopniowo się ogrzewa i ponownie karmi, a kopulacja odbywa się wiosną, tak jak w naturze. Wpuść samca do samicy pod nadzorem, a potem ponownie je rozdziel. Samce walczą ze sobą i nie należy trzymać ich razem. Długość okresu godowego nie jest udokumentowana.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek jest jajorodny. W naturze samica składa jedno zniesienie liczące 3-9 jaj pod koniec wiosny lub na początku lata. Liczba zniesień w roku nie jest udokumentowana. Samica dostaje pojemnik do składania jaj z wilgotnym wermikulitem lub torfowcem, a po złożeniu jaj obfity pokarm. Samica nie opiekuje się jajami.

INKUBACJA

Inkubacja tego gatunku w niewoli nie jest udokumentowana; w naturze młode wykluwają się pod koniec lata. Podane tu wartości zaczerpnięto od blisko spokrewnionych lancetogłowów: jaja układa się na wilgotnym wermikulicie w zamkniętym pojemniku z kilkoma małymi otworami wentylacyjnymi i trzyma w temperaturze 26-29 °C, a wyklucie następuje po 55-70 dniach. Jaj nie wolno obracać.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo wyklute młode mają 20-30 cm i zaczynają jeść dopiero po pierwszym linieniu. Każde młode umieszcza się osobno w małym, wentylowanym pojemniku z kryjówką, wodą i lekkim źródłem ciepła, ponieważ zjadają się nawzajem. Po pierwszym linieniu podaje się noworodka myszy. Niektóre młode początkowo jedzą tylko jaszczurki i wtedy pomaga natarcie myszy jaszczurką.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z błędów w urządzeniu terrarium. Najczęstsze z nich to:

- Otyłość przy zbyt dużych lub zbyt częstych posiłkach.
- Problemy z linieniem przy zbyt suchym powietrzu: zapewnij wilgotną kryjówkę, gdy oczy stają się niebieskawe.
- Infekcja dróg oddechowych przy wysokiej wilgotności lub zbyt niskich temperaturach podczas zimowania: zwierzę oddycha z otwartym pyskiem lub ma wydzielinę z nosa.
- Gnicie łusek (uszkodzona skóra) na wilgotnym podłożu.
- Niestrawiony pokarm podczas schładzania, jeśli zwierzę nie pościło przed zimowaniem.
- Zbyt wysokie temperatury, przez które zwierzę się ukrywa i odmawia pokarmu.
- Roztocza i pasożyty wewnętrzne, zwłaszcza u osobników dziko odłowionych. Wybieraj zwierzęta z hodowli, a nowe osobniki poddawaj kwarantannie.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy, pełne, ale smukłe ciało i regularnie je. Regularnie waż zwierzę, ponieważ nagły spadek masy jest często pierwszym objawem choroby. Gady ukrywają chorobę, dlatego zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę nie je, traci na wadze, oddycha z otwartym pyskiem lub wydaje się osowiałe.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.